

საქართველოს
ახალგაზრდა
იურისტთა
ასოციაცია

**სპეციალიზაცია და ვიწრო
სპეციალიზაციებში მოსამართლეების
დაუსაბუთებელი გადაწყვენები
საქართველოში – ზემოქმედების
ბერკეტი სისტემაში არსებული
გავლენიანი ჯგუფის ხელში**

**სპეციალიზაცია და ვიწრო
სპეციალიზაციებში მოსამართლეების
დაუსაბუთებელი გადაწყვენები
საქართველოში –
გემოქმედების ბერკეტი სისტემაში
არსებული გავლენიანი ჯგუფის ხელში**

გამოცემაზე პასუხისმგებელი: თამარ ონიანი

აკრძალულია აქ მოყვანილი მასალების გადაბეჭდვა, გამრავლება ან გავრცელება
კომერციული მიზნით, საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის
წერილობითი ნებართვის გარეშე.

ჯ. კახიძის ქ. №15, თბილისი, საქართველო
(+995 32) 295 23 53, 293 61 01
www.gyla.ge

© 2026, საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია

სარჩევი

შესავალი	4
მოსამართლეების სპეციალიზაცია და პრაქტიკაში არსებული გამოწვევები	5
საბჭოს მიერ ვიწრო სპეციალიზაციების შექმნისა და მოსამართლეების გადანაწილების შესაძლებლობა	8
დასკვნა	11

შესავალი

დამოუკიდებელი და მიუკერძოებელი მართლმსაჯულება კონსტიტუციით დაცული უმნიშვნელოვანესი დემოკრატიული ღირებულებაა. მიუხედავად არსებული ჩანაწერისა, წლების განმავლობაში სასამართლომ ვერ შეძლო მიუკერძოებელ სისტემად ჩამოყალიბება. გატარებული საკანონმდებლო რეფორმები ფასადური აღმოჩნდა და დამოუკიდებელი, გავლენებისგან თავისუფალი მართლმსაჯულება კვლავ გამოწვევად რჩება.

სისტემის მთავარი გამოწვევა კორპორატივიზმი და მოსამართლეთა გავლენიანი ჯგუფია. მისი წევრები, წლებია, მნიშვნელოვან მენეჯერულ თანამდებობებს იკავებენ.¹ იუსტიციის უმაღლესმა საბჭომ, სასამართლოსადმი საზოგადოების ნდობის განმტკიცების მიზნით, უნდა დაიცვას როგორც თავად სისტემის, ისე ცალკეულ მოსამართლეთა დამოუკიდებლობა და, იმავდროულად, უზრუნველყოს მართლმსაჯულების ეფექტიანობა და ხარისხი.²

ევროპული კომისია სამართლის მეშვეობით დემოკრატიის დასაცავად (შემდგომში - ვენეციის კომისია) 2023 წელს გამოქვეყნებულ დასკვნაში მიუთითებს, რომ დაუშვებელია კორპორატივიზმი, რომელიც წახალისებს მოსამართლეების ერთი ჯგუფის ინტერესებს სისტემაში არსებული სხვა ჯგუფების საზიანოდ.³ სასამართლოში არაფორმალურ გავლენებზე საუბარია ამერიკის შეერთებული შტატების სახელმწიფო დეპარტამენტის 2021 წლის,⁴ ასევე, ევროკავშირთან ასოცირების შეთანხმების აღსრულების მონიტორინგის ანგარიშებშიც.⁵

წინამდებარე დოკუმენტის მთავარი მიზანია, ზემოაღნიშნული კონტექსტის გათვალისწინებით, მაშინ, როცა სისტემა გავლენიანი მოსამართლეების ვიწრო ჯგუფის მიერ იმართება, დააიდენტიფიციროს ის გამოწვევები, რომლებიც შეიძლება ახლდეს მოსამართლეების სპეციალიზაციას და ვიწრო სპეციალიზაციებში მოსამართლეების დაუსაბუთებელ, ქაოსურ გადაყვანებს.

¹ ინიცირებული ცვლილებები სასამართლოში არსებული გავლენიანი ჯგუფის ინტერესებს ემსახურება, 2025 წელი, 28 ნოემბერი, საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია, ხელმისაწვდომია: <https://www.gyla.ge/post/sasamartloshi-gavlenianijgupebis-gadzliereba-saia>, განახლებულია: 30.05.2026.

² CCJE Opinion No. 24 (2021): Evolution of the Councils for the Judiciary and their role in independent and impartial judicial systems, Strasbourg, 5 November 2021, ხელმისაწვდომია: <chrome-extension://efaidnbnmnibpcajpcglclefindmkaj/https://rm.coe.int/opinion-no-24-2021-of-the-ccje/1680a47604>, განახლებულია: 30.05.2026.

³ CDL-AD(2023)006-e, Georgia - Follow-up Opinion to four previous opinions concerning the Organic Law on Common Courts, პარ. 13. ხელმისაწვდომია: <https://cutt.ly/84zgMcd>, განახლებულია: 29.05.2026.

⁴ 2021 Country Reports on Human Rights Practices: Georgia, 2021, ხელმისაწვდომია: <https://www.state.gov/reports/2021-country-reports-on-human-rights-practices/georgia/>, განახლებულია: 28.05.2026.

⁵ Association agreement between the EU and Georgia, European implementation assessment, issued by EPRS | European Parliamentary Research Service, 2022, p. 39. ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3RYRoZZ>; განახლებულია 28.05.2026.

1. მოსამართლეების სპეციალიზაცია და პრაქტიკაში არსებული გამოწვევები

სამოქალაქო და პოლიტიკურ უფლებათა საერთაშორისო პაქტის მე-14 მუხლის მიხედვით, ყველა ადამიანს აქვს უფლება, მისი საქმე განიხილოს დამოუკიდებელმა, მიუკერძოებელმა და კომპეტენტურმა სასამართლომ.⁶ ევროპის უსაფრთხოებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაციის (ეუთო) განმარტებით, კომპეტენტურობა, სხვა ასპექტებთან ერთად, გულისხმობს, რომ მოსამართლეს აქვს შესაბამისი კვალიფიკაცია და გამოცდილება, რათა განახორციელოს სამოსამართლო უფლებამოსილება.⁷

მოსამართლეების სპეციალიზაცია მჭიდროდ არის დაკავშირებული სამართლიანი სასამართლოს პრინციპთან, ვინაიდან ის ხარისხიანი მართლმსაჯულების მნიშვნელოვანი ელემენტია. სპეციალიზაციამ, გარკვეულ სამართლებრივ სფეროში უფრო დიდი ექსპერტიზის მეშვეობით, შეიძლება ხელი შეუწყოს სასამართლოს ეფექტიანობისა და საქმისწარმოების გაუმჯობესებას, განსაკუთრებით, მზარდი საქმისწარმოების პირობებში,⁸ ასევე, მაღალი ხარისხის, დასაბუთებული და პროგნოზირებადი გადაწყვეტილებების მიღებას, ვინაიდან არასპეციალიზებულ მოსამართლეს ხშირად უწევს დიდი დროის დახარჯვა არა იურიდიული ნიუანსების, არამედ თავად სფეროს სპეციფიკის (მაგ. ქიმიური ფორმულების ან IT კოდის) გასაგებად.⁹ სპეციალიზებულ მოსამართლეებს ექნებათ მეტი ექსპერტიზა (გამოცდილება) თავიანთ კონკრეტულ სფეროებში, რამაც, თავის მხრივ, შეიძლება აამაღლოს სასამართლოების ავტორიტეტი.

ამავე დროს, სპეციალიზაციას, შესაძლოა, უარყოფითი შედეგებიც ჰქონდეს. მოსამართლეებს, რომლებსაც, სპეციალიზაციის გამო, ერთსა და იმავე საკითხებზე უწევთ გადაწყვეტილებების მიღება, შეიძლება სურვილი გაუჩნდეთ, გაიმეორონ წინა გადაწყვეტილებები, რაც, თავის მხრივ, შეაფერხებს საზოგადოების საჭიროებების შესაბამისი პრეცედენტული სამართლის განვითარებას.¹⁰ ზოგიერთ კვლევაში გამოთქმულია შემოფთება იმის გამოც, რომ, ვინაიდან მოსამართლეები, ადვოკატები და ექსპერტები, რომლებიც სასამართლო განხილვებში მონაწილეობენ, როგორც წესი, მცირე ჯგუფს შეადგენენ, შესაძლოა, მოსამართლეები ამ სუბიექტებს ზედმეტად დაუახლოვდნენ. ეს კი გამოიწვევს არაფორმალურ და პოტენციურად მიკერძოებულ ურთიერთობებს, რაც ზრდის კორუფციის საფრთხეს.¹¹

⁶ საერთაშორისო პაქტი სამოქალაქო და პოლიტიკური უფლებების შესახებ, მე-14 მუხლის 1-ლი პუნქტი.

⁷ KYIV RECOMMENDATIONS ON JUDICIAL INDEPENDENCE IN EASTERN EUROPE, SOUTH CAUCASUS AND CENTRAL ASIA, პარ 17, ხელმისაწვდომია: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://odihr.osce.org/sites/default/files/f/documents/a/3/73487.pdf>, განახლებულია: 30.05.2026.

⁸ OPINION (2012) NO. 15 OF THE CONSULTATIVE COUNCIL OF EUROPEAN JUDGES ON THE SPECIALISATION OF JUDGES ხელმისაწვდომია: <https://rm.coe.int/16807477d9>, განახლებულია: 30.05.2026.

⁹ Heike Gramckow and Barry Walsh, Developing Specialized Court Services: International Experiences and Lessons Learned, The International Bank for Reconstruction and Development/The World Bank, 2013, გვ. 6, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3bccQpi>, განახლებულია: 30.05.2026.

¹⁰ ევროპის მოსამართლეთა საკონსულტაციო საბჭო (CCJE), დასკვნა #15 (2012) მოსამართლეთა სპეციალიზაციის შესახებ, პარ. 15, ხელმისაწვდომია: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://rm.coe.int/-ccje-15-2012-/1680747465>, განახლებულია: 30.05.2026.

¹¹ Heike Gramckow and Barry Walsh, Developing Specialized Court Services: International Experiences and Lessons Learned, The International Bank for Reconstruction and Development/The World Bank, 2013. ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3bccQpi>, გვ. 8, განახლებულია: 30.05.2026.

იმისთვის, რომ სამოსამართლო გამოცდილების არმქონე პირი გახდეს მოსამართლე, აუცილებელი წინაპირობაა საკვალიფიკაციო გამოცდის ჩაბარება და იუსტიციის უმაღლესი სკოლის კურსის გავლა.¹²

კანდიდატი საკვალიფიკაციო გამოცდაზე რეგისტრირდება საერთო ან ერთ-ერთი სპეციალიზაციის მიხედვით. სპეციალიზაცია ხდება სამოქალაქო, ადმინისტრაციული და სისხლის სამართლის დარგებში.¹³ საკვალიფიკაციო გამოცდის წარმატებით ჩაბარების შემდეგ პირს უფლება აქვს, მონაწილეობა მიიღოს იუსტიციის სკოლის მსმენელთა მისაღებ კონკურსში. კანონმდებლობით, სკოლა პასუხისმგებელია მსმენელის თეორიული ცოდნის გაღრმავებასა და მისთვის პრაქტიკული მუშაობისთვის აუცილებელი უნარ-ჩვევების გამომუშავებაზე.¹⁴

დამამთავრებელ გამოცდაზე მსმენელს სასამართლო პრაქტიკიდან ეძლევა სისხლის, სამოქალაქო ან ადმინისტრაციული სამართლის საქმე. მან უნდა აირჩიოს ერთ-ერთი კატეგორიის საქმე და მასზე საპროცესო დოკუმენტების პროექტები შეადგინოს.¹⁵ დამამთავრებელ გამოცდაზე ფასდება საპროცესო ნორმებთან ამ დოკუმენტების შესაბამისობა და დასაბუთებულობა.¹⁶

კანონმდებლობით, მოსამართლეობის შესარჩევ კონკურსში სამოსამართლო გამოცდილების არმქონე მოსამართლეობის კანდიდატის სამართლის ნორმების ცოდნის მახასიათებლით შესაფასებლად, იუსტიციის უმაღლესი საბჭო უფლებამოსილია, გამოითხოვოს მის მიერ ჩაბარებული მოსამართლეობის საკვალიფიკაციო გამოცდის შედეგები და იუსტიციის უმაღლესი სკოლის დამოუკიდებელი საბჭოს შეფასება.¹⁷

კანონმდებლობის ანალიზი მიუთითებს, რომ მოსამართლის სპეციალიზაციის საკითხზე მიდგომა ერთიანი და თანმიმდევრული არ არის და სხვადასხვა ეტაპზე სისტემა განსხვავებულ მნიშვნელობას ანიჭებს მოსამართლის კონკრეტულ სპეციალიზაციაში ექსპერტიზას.

ხაზგასასმელია, რომ თითოეულ კანდიდატს უფლება აქვს, განაცხადი შეიტანოს ნებისმიერ ვაკანსიაზე, მიუხედავად იმისა, რომ ვაკანსიები ცხადდება კონკრეტული სპეციალიზაციის მიხედვით, კონკრეტულ კოლეგიაში და პალატაში.¹⁸ კანდიდატთან გასაუბრება ხდება მის მიერ არჩეული ვაკანსიის მიხედვით, შესაბამისი თემატიკიდან გამომდინარე. თუმცა, იმავდროულად, კანონი ადგენს დანიშნული მოსამართლის

¹² საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონის 34-ე მუხლის 1-ლი პუნქტი.

¹³ იქვე, 53-ე მუხლის მე-3 პუნქტი.

¹⁴ იქვე, 66¹-ე მუხლის მე-2 პუნქტი.

¹⁵ საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – იუსტიციის უმაღლესი სკოლის წესდების 22-ე მუხლის მე-11 პუნქტი. ხელმისაწვდომია: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.hsoj.ge/uploads/tsesdeba.pdf>, განახლებულია: 25.05.2026.

¹⁶ იქვე.

¹⁷ საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონის 35¹-ე მუხლის მე-9 პუნქტი.

¹⁸ ნოზაძე ნ. შერმადინი ო. იუსტიციის საბჭოს მონიტორინგის №6 ანგარიში, თბილისი, 2018 წელი, საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია, საერთაშორისო გამჭვირვალობა საქართველო, გვ. 48-49, ხელმისაწვდომია: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://admin.gyla.ge/uploads_script/publications/pdf/%E1%83%98%E1%83%A3%E1%83%A1%E1%83%A2%E1%83%98%E1%83%AA%E1%83%98%E1%83%98%E1%83%A1%20%E1%83%A3%E1%83%9B%E1%83%90%E1%83%A6%E1%83%9A%E1%83%94%E1%83%A1%E1%83%98%20%E1%83%A1%E1%83%90%E1%83%91%E1%83%AD%E1%83%9D%E1%83%A1%20%E1%83%9B%E1%83%9D%E1%83%9C%E1%83%98%E1%83%A2%E1%83%9D%E1%83%A0%E1%83%98%E1%83%9C%E1%83%92%E1%83%98%E1%83%A1%20%E1%83%90%E1%83%9C%E1%83%92%E1%83%90%E1%83%A0%E1%83%98%E1%83%A8%E1%83%98%206.pdf.crdownload, განახლებულია: 25.05.2026.

სპეციალიზაციის შეცვლის ზოგად წესს, რაც საბჭოს აძლევს ფართო შესაძლებლობას, ყოველგვარი დასაბუთების გარეშე შეუცვალოს მოსამართლეს სპეციალიზაცია, რომელზეც ის კონკურსის შედეგად დაინიშნა. მოსამართლის განწესება კონკრეტულ ვაკანსიაზე და შემდეგ ძალიან მოკლე დროში მისთვის სპეციალიზაციის შეცვლა აზრს უკარგავს კონკრეტულ ვაკანსიებზე შესარჩევი კონკურსის გამოცხადებას.¹⁹

ეს უფლებამოსილება საბჭოს ხელში მანიპულირების კიდევ ერთი საშუალებაა, მით უფრო იმ ფონზე, რომ გახმაურებული საქმეების განხილვისას სპეციალიზაციასთან დაკავშირებული საკითხი არაერთხელ გამხდარა დისკუსიის საგანი.

¹⁹ იქვე.

2. გავლენიანი ჯგუფის მიერ ვიწრო სპეციალიზაციების შექმნის და იმ მოსამართლეებისა გადანაწილების დაუსაბუთებელი პრაქტიკა

დღესდღეობით რაიონული (საქალაქო) სასამართლოები დაყოფილია კოლეგიებად, ხოლო სააპელაციო სასამართლოები - პალატებად და საგამოძიებო კოლეგიად.²⁰ რაიონულ (საქალაქო) სასამართლოში, სადაც ორი მოსამართლეა, ერთი განიხილავს სისხლის სამართლის საქმეებს, ხოლო მეორე - სამოქალაქო და სხვა კატეგორიის საქმეებს, გარდა საქართველოს საპროცესო კანონმდებლობით დადგენილი შემთხვევებისა.²¹

საქმეთა წარმოების განსაკუთრებული ინტენსიურობის მქონე რაიონულ (საქალაქო) სასამართლოში, სადაც ორზე მეტი მოსამართლეა, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს გადაწყვეტილებით, შეიძლება შეიქმნას მოსამართლეთა უფრო ვიწრო სპეციალიზაცია ან სპეციალიზებული სასამართლო კოლეგიები.²²

თბილისის საქალაქო და სააპელაციო სასამართლოებში, შესაბამის კოლეგიებსა და პალატებში შექმნილია ვიწრო სპეციალიზაციები. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგია დაყოფილია - 6, ადმინისტრაციული საქმეთა კოლეგია - 5,²³ ხოლო სისხლის სამართლის საქმეთა საგამოძიებო, წინასასამართლო სხდომისა და არსებითი განხილვის კოლეგია - 6 სპეციალიზაციად.²⁴ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა დაყოფილია - 4, ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატა - 3, ხოლო სისხლის სამართლის საქმეთა პალატა - 3 სპეციალიზაციად.²⁵

2018 წელს პარლამენტმა მიიღო კანონი, რომლითაც გაფართოვდა ვიწრო სპეციალიზაციების შექმნის შესაძლებლობა და სააპელაციო სასამართლოში გაჩნდა მათი ჩამოყალიბების სამართლებრივი საფუძველი. 2018 წლამდე ვიწრო სპეციალიზაცია დადგენილი იყო მხოლოდ თბილისის საქალაქო სასამართლოში.²⁶ ეს შესაძლებლობა საბჭომ მალევე გამოიყენა და, 2018 წლის 30 აპრილის გადაწყვეტილებით, თბილისის სააპელაციო სასამართლოებში ვიწრო სპეციალიზაციები შეიქმნა.²⁷

მნიშვნელოვანია, რომ სპეციალიზაცია, სპონტანური ნაბიჯის ნაცვლად, იყოს სისტემური ხარვეზების წინააღმდეგ მიმართული, ზუსტად გათვლილი პროექტი.²⁸

²⁰ საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონის 23-ე და 30-ე მუხლები.

²¹ იქვე, 30-ე მუხლის 1-ლი პუნქტი.

²² იქვე, 30-ე მუხლის მე-2 პუნქტი.

²³ თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო და ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიებში მოსამართლეთა ვიწრო სპეციალიზაციის განსაზღვრის შესახებ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2006 წლის 3 ოქტომბრის №1/92-2006 გადაწყვეტილება.

²⁴ თბილისის საქალაქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა საგამოძიებო, წინასასამართლო სხდომისა და არსებითი განხილვის კოლეგიაში მოსამართლეთა ვიწრო სპეციალიზაციის განსაზღვრის შესახებ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2017 წლის 24 ივლისის №1/233 გადაწყვეტილება.

²⁵ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა, ადმინისტრაციულ საქმეთა და სისხლის სამართლის საქმეთა პალატებში მოსამართლეთა ვიწრო სპეციალიზაციის განსაზღვრის შესახებ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2018 წლის 30 აპრილის №1/175 გადაწყვეტილება.

²⁶ ვერძული ს. მართლმსაჯულების სისტემის რეფორმა საქართველოში (2013-2021 წლები), თბილისი, 2021 წელი, გვ. 48, ხელმისაწვდომია: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://gyla.ge/files/news/%E1%83%A4%E1%83%9D%E1%83%9C%E1%83%93%E1%83%98/2021/GetFileAttachment-4.pdf>, განახლებულია: 30.05.2026.

²⁷ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2018 წლის 30 აპრილის გადაწყვეტილება №1/175.

²⁸ იქვე, გვ. 26.

საქართველოს რეალობაში, ახალი სპეციალიზაციების დამატების საკითხი იუსტიციის საბჭოს სხდომაზე ძალიან ზედაპირულად განიხილებოდა. საბჭოს არამოსამართლე წევრი ნაზი ჯანუშაშვილი აღნიშნავდა, რომ არ ხდებოდა საჭიროებების კვლევა, თუ რატომ იყო აუცილებელი ახალი სპეციალიზაციის შექმნა. არსებობდა მხოლოდ პროექტი, რომელიც არც სტატისტიკური, არც ანალიტიკური დოკუმენტით არ იყო გამყარებული და მასთან დაკავშირებით ზეპირი მსჯელობა იმართებოდა.²⁹

2025 წლის ივნისში კანონში შესული ცვლილებებით, მოსამართლეების უფრო ვიწრო სპეციალიზაცია, საბჭოს გადაწყვეტილებით, შესაძლოა, უკვე უზენაეს სასამართლოშიც განხორციელდეს.³⁰

2023 წლის ივნისის შემდგომ საბჭო აღარ აქვეყნებს თავის გადაწყვეტილებებს და არ გასცემს საჯარო ინფორმაციებს, შესაბამისად, უცნობია, განისაზღვრა თუ არა ვიწრო სპეციალიზაცია სხვა სასამართლოებში, ან შევიდა თუ არა ცვლილება არსებულში. მოსამართლეთა ვიწრო სპეციალიზაცია მნიშვნელოვან საფრთხეს უქმნის ელექტრონული სისტემით საქმეთა შემთხვევითი განაწილების პრინციპსაც.³¹ პრობლემურია ისიც, რომ ვიწრო სპეციალიზაციებში მოსამართლეებს სასამართლოების თავმჯდომარეები ერთპიროვნულად ნიშნავენ.

პირველი და მეორე ინსტანციის სასამართლოებში შექმნილ კოლეგიებსა და პალატებში მოსამართლეების გადანაწილების გადაწყვეტილებას საბჭო იღებს.³² დადგენილი პრაქტიკით, 2006 წლიდან მოსამართლეებს ვიწრო სპეციალიზაციებში თბილისის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარე ანაწილებს, ხოლო თბილისის სააპელაციო სასამართლოს თავმჯდომარეს 2018 წელს ეს უფლებამოსილება საბჭომ მიანიჭა.³³

კონკრეტულ სპეციალიზაციებში მოსამართლეთა დანიშვნას შესაბამის სფეროში მათი გამოცდილება და სიღრმისეული ცოდნა უნდა განაპირობებდეს.³⁴ სუბიექტი შეიძლება სხვადასხვა გზით გახდეს სპეციალიზებული მოსამართლე, მაგალითად, იმ გამოცდილების საფუძველზე, რომელიც მან დააგროვა სპეციალიზებულ იურისტად მუშაობისას, სანამ მოსამართლის თანამდებობაზე დაინიშნებოდა, ან, შესაძლოა, ეს მოხდეს

²⁹ ვიწრო სპეციალიზაციების ფორმა საერთო სასამართლოების სისტემაში, თბილისი, 2020 წელი, საერთაშორისო გამჭვირვალობა საქართველო, ხელმისაწვდომია: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgiclfndmkaj/https://transparency.ge/sites/default/files/kvleva_vicro_specializacia_21.12.2020.pdf, განახლებულია: 30.05.2026.

³⁰ საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონის მე-15 მუხლი.

³¹ ვიწრო სპეციალიზაციების ფორმა საერთო სასამართლოების სისტემაში, თბილისი, 2020 წელი, საერთაშორისო გამჭვირვალობა საქართველო, ხელმისაწვდომია: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgiclfndmkaj/https://transparency.ge/sites/default/files/kvleva_vicro_specializacia_21.12.2020.pdf, განახლებულია: 30.05.2026.

³² საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონის 30-ე მუხლის 1-ლი პუნქტი.

³³ ნოზაძე ნ. იუსტიციის საბჭოს მონიტორინგის №11 ანგარიში, თბილისი, 2023 წელი, საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია, გვ. 20, ხელმისაწვდომია: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgiclfndmkaj/https://admin.gyla.ge/uploads_script/publications/pdf/%E1%83%98%E1%83%A3%E1%83%A1%E1%83%A2%E1%83%98%E1%83%AA%E1%83%98%E1%83%98%E1%83%A1%20%E1%83%A3%E1%83%9B%E1%83%90%E1%83%A6%E1%83%9A%E1%83%94%E1%83%A1%E1%83%98%20%E1%83%A1%E1%83%90%E1%83%91%E1%83%AD%E1%83%9D%E1%83%A1%20%E1%83%9B%E1%83%9D%E1%83%9C%E1%83%98%E1%83%A2%E1%83%9D%E1%83%A0%E1%83%98%E1%83%9C%E1%83%92%E1%83%98%E1%83%A1%20%E1%83%90%E1%83%9C%E1%83%92%E1%83%90%E1%83%A0%E1%83%98%E1%83%A8%E1%83%98%20No11.pdf_01722845272.pdf, განახლებულია: 25.05.2026.

³⁴ OPINION (2012) NO. 15 OF THE CONSULTATIVE COUNCIL OF EUROPEAN JUDGES ON THE SPECIALISATION OF JUDGES, ხელმისაწვდომია: <https://rm.coe.int/16807477d9>, განახლებულია: 30.05.2026.

მოსამართლედ მუშაობის პერიოდში სპეციალიზებული სამუშაოს შესრულების პროცესში. გარდა ამისა, სპეციალიზებულ მოსამართლეს შეუძლია, გაიაროს პროფესიული ტრენინგი სამართლის კონკრეტულ დარგში.³⁵

2018 წლის 30 აპრილს საბჭოს სხდომაზე, რომელზეც თბილისის სააპელაციო სასამართლოს პალატებში მოსამართლეთა ვიწრო სპეციალიზაციის განსაზღვრის საკითხი განიხილებოდა, არამოსამართლე წევრები დაინტერესდნენ იმ კრიტერიუმებით, რომლებიც თავმჯდომარეს მოსამართლეების ვიწრო სპეციალიზაციაში განაწილებისას უნდა გამოეყენებინა. იმავდროულად, ისინი ხაზგასმით აღნიშნავდნენ, რომ კანონი თავმჯდომარის ამ უფლებამოსილებას არ ითვალისწინებდა. საბჭოს მოსამართლე წევრის, სერგო მეთოფიშვილის განმარტებით, „ვინ რომელ სპეციალიზაციაში იქნება კომფორტულად, იმის მიხედვით ვანაწილებთ, ასეთია პრაქტიკა“.³⁶ ასეთი პრაქტიკა სახიფათოა, ვინაიდან მსგავსი ბერკეტის არსებობა საქმეთა ელექტრონულ განაწილებაზე მანიპულირების რისკებს წარმოშობს. პროგრამა საქმეს ანაწილებს ვიწრო სპეციალიზაციის მოსამართლეებს შორის, თუმცა ვინ იქნება კონკრეტულ სპეციალიზაციაში, ეს მხოლოდ სასამართლოს თავმჯდომარის გადასაწყვეტია. ამ პრობლემას ამდაფრებს ის ფაქტიც, რომ სასამართლოს თავმჯდომარეს, დროის მცირე მონაკვეთში, ყოველგვარი დასაბუთების გარეშე შეუძლია, შეცვალოს ვიწრო სპეციალიზაციაში მოსამართლეთა შემადგენლობა. ეს რეგულაცია სასამართლოს თავმჯდომარის მხრიდან საქმეთა განაწილების სისტემაში ჩარევის მნიშვნელოვან რისკებს წარმოშობს.³⁷

მაგალითად, სააპელაციო სასამართლოში როგორც წესი, საქმეები სამი მოსამართლისგან შემდგარი კოლეგიური შემადგენლობით განიხილება. საქმეების ელექტრონული, შემთხვევითობის პრინციპით განაწილებისას ელექტრონული პროგრამა კოლეგიური შემადგენლობიდან მხოლოდ ერთს, მომხსენებელ მოსამართლეს ირჩევს. იმის გათვალისწინებით, რომ კოლეგია გადაწყვეტილებას ხმათა უმრავლესობით იღებს, თავმჯდომარისთვის ვიწრო სპეციალიზაციაში მოსამართლეთა მარტივად გადაადგილების უფლების მინიჭება ზრდის კოლეგიის ფორმირების პროცესში ჩარევის ალბათობას.³⁸

სპეციალიზაციებში მოსამართლეების გადანაწილება სასურველი შედეგების მიღების მექანიზმია: „თუ მოსამართლე „პრობლემატურია“, ის გადაჰყავთ ნაკლებად სენსი-

³⁵ იქვე.

³⁶ ნოზაძე ნ. შერმადინი ო. იუსტიციის საბჭოს მონიტორინგის №7 ანგარიში, თბილისი, 2019 წელი, საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია, საერთაშორისო გამჭვირვალობა საქართველო, გვ. 44, ხელმისაწვდომია: [chrome-extension://efaidnbmninnnibpcajpcglclefindmkaj/https://admin.gyla.ge/uploads_script/publications/pdf/geo%20\(2\).pdf_01726328873.pdf](chrome-extension://efaidnbmninnnibpcajpcglclefindmkaj/https://admin.gyla.ge/uploads_script/publications/pdf/geo%20(2).pdf_01726328873.pdf), განახლებულია: 29.05.2026.

³⁷ კოალიცია მიხეილ ჩინჩალაძისთვის უფლებამოსილების გაზრდას საქმეთა შემთხვევითი განაწილების პრინციპის საფრთხედ აფასებს, 2018 წლის 7 მაისი, ხელმისაწვდომია: http://coalition.ge/index.php?article_id=186&clang=0.

³⁸ ნოზაძე ნ. იუსტიციის საბჭოს მონიტორინგის №12 ანგარიში, თბილისი, 2024 წელი, საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია, გვ. 22, ხელმისაწვდომია: chrome-extension://efaidnbmninnnibpcajpcglclefindmkaj/https://admin.gyla.ge/uploads_script/publications/pdf/%E1%83%98%E1%83%A3%E1%83%A1%E1%83%A2%E1%83%98%E1%83%AA%E1%83%98%E1%83%98%E1%83%A1%E1%83%A3%E1%83%9B%E1%83%90%E1%83%A6%E1%83%9A%E1%83%94%E1%83%A1%E1%83%98%E1%83%A1%E1%83%90%E1%83%91%E1%83%AD%E1%83%9D%E1%83%A1%E1%83%9B%E1%83%9D%E1%83%9C%E1%83%98%E1%83%A2%E1%83%9D%E1%83%A0%E1%83%98%E1%83%9C%E1%83%92%E1%83%98%E1%83%A1%E1%83%90%E1%83%9C%E1%83%92%E1%83%90%E1%83%A0%E1%83%98%E1%83%A8%E1%83%98%2012.pdf_01722590007.pdf, განახლებულია, 26.05.2026.

ტიურ კატეგორიაში“.³⁹

სასამართლო სისტემა იმგვარად უნდა იყოს ორგანიზებული, რომ უზრუნველყოფდეს ცალკეული მოსამართლის თავისუფლებას, გადაწყვიტოს საქმეები სრული დამოუკიდებლობით, მხოლოდ კანონის საფუძველზე.

დასკვნა

მოსამართლეთა სპეციალიზაცია, პრინციპულად, მართლმსაჯულების ხარისხის, ეფექტიანობისა და პროგნოზირებადობის გაუმჯობესებას უნდა ემსახუროდეს. ის გამართლებულია მხოლოდ მაშინ, როდესაც ეფუძნება სასამართლოს რეალურ საჭიროებებს, საქმეთა კატეგორიების სირთულესა და რაოდენობას, მოსამართლეთა შესაბამის გამოცდილებასა და კვალიფიკაციას. მისი მიზანი სამართლიანი სასამართლოს უფლების ეფექტიანი უზრუნველყოფა უნდა იყოს.

თუმცა, საქართველოს მოქმედი საკანონმდებლო და ინსტიტუციური ჩარჩო სპეციალიზაციასა და ვიწრო სპეციალიზაციებში მოსამართლეთა განაწილებას საკმარისი გარანტიებით არ უზრუნველყოფს. ერთი მხრივ, მოსამართლის კონკრეტულ ვაკანსიაზე, კონკრეტული სპეციალიზაციის შესაბამისად დანიშვნისას, კანდიდატის ცოდნასა და გამოცდილებას მნიშვნელობა ენიჭება, ხოლო, მეორე მხრივ, შემდგომში მისი სპეციალიზაციის შეცვლა ან ვიწრო სპეციალიზაციაში გადაყვანა შესაძლებელია ფართო დისკრეციის, სათანადო დასაბუთებისა და გამჭვირვალე კრიტერიუმების გარეშე. ასეთი არათანმიმდევრული მიდგომა აზრს უკარგავს სპეციალიზებული ვაკანსიების საფუძველზე კონკურსის ჩატარებას და ასუსტებს მოსამართლის პროფესიული დამოუკიდებლობის გარანტიებს. ამასთან სასამართლოს თავმჯდომარეებისთვის მინიჭებული ფართო უფლებამოსილება - განსაზღვროს, ვინ რომელ ვიწრო სპეციალიზაციაში განიხილავს საქმეებს, ზრდის საქმეთა ავტომატური და შემთხვევითი განაწილების სისტემაზე ზემოქმედების რისკს, განსაკუთრებით იმ ფონზე, როდესაც სასამართლოებში ვიწრო სპეციალიზაციების შექმნის საჭიროებაც დაუსაბუთებელია.

პრაქტიკაზე დაკვირვება აჩვენებს, რომ სასამართლოს დამოუკიდებლობის, სისტემაში არაფორმალური გავლენების და ანგარიშვალდებულების არარსებობასთან დაკავშირებული ხანგრძლივი გამოწვევების ფონზე, სპეციალიზაციის მექანიზმი, არ ემსახურება მართლმსაჯულების ხარისხის გაუმჯობესებას. იგი კონკრეტული საქმეების განმხილველი შემადგენლობის ფორმირებაზე ზემოქმედებისთვის, არასასურველი მოსამართლეების ნაკლებად სენსიტიურ კატეგორიებში გადასაყვანად და სისტემაში არსებული გავლენიანი ჯგუფის ინტერესების გასაძლიერებლად იუსტიციის საბჭოს ხელში ზემოქმედები დამატებითი ბერკეტია.

³⁹ წერეთელი ნინო, ნეპოტიზმისა და კრონიზმის ხელშემწყობი ფაქტორები სასამართლო სისტემაში, გვ. 14, თბილისი, 2022, ხელმისაწვდომია: <https://courtwatch.ge/articles/nepotysm-cronyism>, განახლებულია: 25.05.2026.